

Regeringsform opnaaet at være i Løbet af 20 Aar affurav det Samme i mangfoldige Retninger, og ogsaa maatte, naar man ser den hele Stilling i Rangsforordningen, affurav det Samme, som hans Forgjænger under Cnevælben, gamle Stemann, var i Løbet af 20 Aar, men dengang fandt den nuværende Kirke- og Undervisningsminister det tilraadeligt at være med til at forkaste en Lov, som var vigtig ikke blot for Indlandet, men ogsaa for vor Stilling til Udlandet, og saa kom vi ind i hele den Udvillingsgæng, som vi saa ofte have maattet døie meget under. Dette er netop idag 20 Aar siden, og hvad et der ikke sket? Hvor lært er ikke dette? Dengang var det ærede Medlem Embedsmand under Ministeriet, og hvad er han nu? Det er dette, jeg vil slutte med at sige, at hvis der fra Folkethinget her nedlægges en stærk Indsigelse imod, at vort Folkefkolet skal ordnes, at et af de vigtigste Fremtidsspørgsmaal skal ordnes af en Haand, som viser sig at tilhøre. Fortiden, saa vilde det være i fuldstændig Overensstemmelse, at vi i et indre Anliggende gjorde det, som han selv og hans Eige vare med til at gjøre for 20 Aar siden, og som paadrog os ganske andre Følger.

Formanden: Der er endnu indtegnet 13 Talere. Jeg tror, at der er Anledning for mig til at meddele Thinget dette, idet jeg henstiller til de ærede Talere, om det er dem muligt under Hensyn til Sagens forsvarelige Behandling at indrette deres Foredrag saaledes, at vi kunne slutte idag, eller om det skal blive nødvendigt at fortsætte i et følgende Møde.

Frederiksen: Jeg havde ikke troet at skulle deltage i denne Sags første Behandling, men jeg kan dog ikke undlade at gjøre et Par Bemærkninger efter den hele Maade, hvorpaa denne Sag er modtagen, efter de Opfordringer, der ere komne frem til strax at drøbe den her ved første Behandling. Jeg kan ikke forstaa Andet, end at den Grundmotsætning, der om denne Sag er tilstede, ikke væsentlig er imellem Ministeren og det første Tal af Thingets Medlemmer, men derimod er imellem større Tal af Thingets Medlemmer indbyrdes. Saavidt jeg kan fatte, er jo dog den vigtigste Motsætning, der her er tilstede, den, om man skal lægge Eftertrykket paa den private Skole eller derimod paa den offentlige Skole — en Kommuneskole er det jo; hvad enten det bliver efter Ministerens Ordning eller med de Modifikation, der ere antydede af enkelte Medlemmer, saa er det dog altid en offentlig Skole; der er Tale om, og væsentlig en Kommuneskole snarere end en Statskole. Men det er jo den væsentlige Motsætning, der er tilstede: Skulle vi have en privat Skole eller en offentlig Skole, som vi se, at man andre Steder vil have. Det kan ikke Andet end gjøre et vist Indtryk, naar man rundt om i Lan-

dene og fremfor Alt i et Fremfærdtsland som Nordamerika ser den offentlige Skole træde stærkere og stærkere frem, saaledes som Tilfældet er. Jeg forstaa ogsaa fuldkommen Betydningen af mange af de Argumenter, der fremstettes for at fremhæve den offentlige Skole. Desuagtet tilstaa jeg, at naar jeg for mit Vedkommende skalde vælge, enten jeg vilde helt igjennem lade Befolkningen gaa i offentlige Skoler, eller jeg snarere vilde lægge Eftertryk paa de private Skoler, saa vilde jeg sætte de private Skoler over de offentlige, og jeg slutter mig i den Henseende til de ærede Medlemmer, som fra dette Standpunkt have reist en stærk Modstand imod det foreliggende Lovforslag; ogsaa jeg lægger Eftertryk paa disse fri indrettede, selvstændige Skoler i Landet, og jeg siger: Lad være, at Undervisningen maatte ofte ikke er saa god, lad være, at de gjennemgaaende kunne være mere mangelfulde end de offentlige Skoler, desuagtet gjør jeg det. Jeg siger, som et æret Medlem før sagde med Hensyn til dette Exempel fra Preussen: Om jeg ogsaa maa indrømme, at Befolkningen der er mere vel dreseret og oplært, lad den være mere oplært end Befolkningen her, hvor man ikke har et saa gennemført Skoleystem, jeg vilde nødig bringe Danmarks Befolkning ind paa den samme Vej. Der er navnlig en Betragtning, som jeg ikke kan lade være at gjøre gjældende, naar jeg sammenligner Forholdene i et Land, der staaar saa overordentlig høit i Udvikling, og navnlig i mine Dine staaar høiere end noget andet Land i Verden, nemlig Nordamerika. Det er det forskjellige Standpunkt, hvorpaa Befolkningen staaar, som gjør sig gjældende. Vor Kommuneskole kan i den nærmeste Fremtid ikke blive det som i Nordamerika, hvor der er et ganske anderledes Initiativ i Kommunerne. Det ligger ogsaa i Forholdenes Natur, at den offentlige Skole altid hos os i en vis Henseende maa være en Statskole, der maa paa en eller anden Maade være et Tilfyn fraoven. Deraf følger atter den Ensartethed, Mangel paa Forskjellighed, som i mine Dine er en Ulempe ved den offentlige Skole. Jeg slutter mig altsaa til de Herrer, der ønske, at Privatskolen skal fremmes; men jeg forstaa ikke, hvorledes der fra det Standpunkt kan reises Opposition imod dette Lovforslag. Jeg forstaa meget godt, at man forlanger Andet for den private Skole end Frihed, jeg følger ogsaa de Herrer deri, at det ikke er tilstrækkeligt, at vi maa indrette Privatskoler, som vi ville, naar man indretter gratis offentlige Skoler, thi det er væsentlig det Samme som at tvinge den private Skole bort og indføre en tvungen Ordning, som tager hele den vigtige Del af Samfundslivet i Statens eller det Offentliges Haand. Men hvor er saa det Middel, man skal vælge? Er det ikke simpelthen at lade dem betale, hvad deres Børns Undervisning koster, der have Raad dertil. Der er i og for sig noget Stødende, i det Mindste for min